

Sygn. akt I C 1355/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2022 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący	Sędzia Ewa Tomczyk
Protokolant	sekr. sąd. Dorota Piątek

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2022 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa T. R.

przeciwko A. W.

o odszkodowanie i ustalenie

1. oddala powództwo o ustalenie;
2. umarza postępowanie o odszkodowanie;
3. zasądza od powoda T. R. na rzecz pozwanej A. W. kwotę 1.350,00 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1355/21

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 stycznia 2021 r. wniesionym do Sądu Rejonowego IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. powód T. R. wniósł o zasądzenie od pozwanej B. M. A. W. kwoty 3.900 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia oraz kwoty 2.600 zł z tytułu wynagrodzenia za pracę za miesiące listopada i grudzień 2020 r.

W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powoda wskazał, że powód był zatrudniony u pozwanej na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na 1/2 etatu i że w dniu 21.12.2020 r. otrzymał pismo rozwiązujące umowę o pracę bez wypowiedzenia.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych (k.11-16).

Pismem procesowym z dnia 21 maja 2021 r. pełnomocnik powoda zmienił powództwo wnosząc o ustalenie pozorności istnienia umowy o pracę pomiędzy stronami oraz o ustalenie istnienia umowy spółki cywilnej między stronami (k. 98- 99). Wskazał, że nie łączyła go z pozwaną umowa o pracę, lecz umowa spółki cywilnej, wszelkie obowiązki i kompetencje w zakresie przetargów, ich prowadzenia i prowadzenia budów posiadał powód. Sam powód nie

mógł prowadzić działalności gospodarczej z uwagi na długi powstałe w przeszłości w związku z innymi działaniami gospodarczymi.

Pełnomocnik pozwanej wskazał na niedopuszczalność zmiany powództwa, niezależnie od tego wniósł o oddalenie powództwa o ustalenie pozorności istnienia umowy o pracę oraz ustalenia istnienia umowy spółki cywilnej jako niezasadnego (k 136-139 odwrot).

Zarządzeniem z dnia 23 czerwca 2021 r. sprawa została przekazana do Wydziału Gospodarczego jako właściwego rozpoznania roszczenia o ustalenie istnienia stosunku spółki cywilnej (k. 143).

Przewodniczący Wydziału (...) Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. przekazał akta do I Wydziału Cywilnego wskazując, że sprawa nie ma charakteru gospodarczego (k. 146).

Postanowieniem z dnia 5 sierpnia 2021 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. stwierdził swą niewłaściwość rzeczową i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Okręgowym w Piotrkowie Tryb. jako rzeczowo i miejscowo właściwemu (k. 154).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 marca 2018 r. została zawarta pomiędzy B. M. A. W. a powodem T. R. umowa o pracę na czas określony do dnia 30 czerwca 2018 r. Strony ustaliły, że powód będzie wykonywał pracę pracownika budowlanego w wymiarze 1/2 czasu pracy z wynagrodzeniem 1.050 zł brutto miesięcznie. Umowa uległa rozwiązaniu z upływem czasu, na jaki była zawarta.

(dowód: kopia umowy o pracę – k. 75-76, świadectwo pracy – k. 81-82)

Następnie powód został ponownie zatrudniony przez pozwaną w dniu 1.07.2018 r. na podstawie umowy o pracę na czas określony, która miała obowiązywać do dnia 31.12.2018 r. w wymiarze 1/4 etatu, na stanowisku pracownika budowlanego.

W okresie od 1.01.2019 r. do 15.12.2020 r. powód był dopuszczony do pracy bez potwierdzenia na piśmie ustaleń co do umowy, rodzaju umowy i jej warunków a stosunek pracy ustał w dniu 15.12.2020 r. wskutek rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia w związku z ciężkim naruszeniem przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych, tj. odpuszczenia się agresji oraz przemocy fizycznej i psychicznej względem pracodawcy, kierowania wobec pracodawcy gróźb karanych.

(dowód: kopia pisma o rozwiązaniu umowy o pracę – k. 59, kopia świadectwa pracy – k. 79- 80)

Powód złożył skargę do Państwowej Inspekcji Pracy formując szereg zarzutów związanych z jego zatrudnieniem przez pozwaną.

(dowód: pismo PIP z dnia 29.04.2021 r. – k. 101- -106)

Strony pozostawały w nieformalnym związku przez kilka lat. W grudniu 2020 r. pozwana zdecydowała o zakończeniu związku z powodem. Doszło do ostrego konfliktu między stronami, w trakcie którego powód chwycił pozwaną za twarz, następnie za szyję i odepchnął.

(dowód: protokół przesłuchania powoda w charakterze świadka w toku postępowania przez Komisariatem Policji w Tuszynie z dnia 14.12.2020 r. – k. 18-21)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Pierwotne żądanie pozwu obejmowało roszczenia ze stosunku pracy. Treść pisma pełnomocnika powoda z dnia 21 maja 2021 r. wskazuje jednoznacznie nie na rezygnację z tego roszczenia. Mimo że pełnomocnik powoda twierdził, że

zmienia powództwo, zmiana ta nie może być traktowana jako zmiana powództwa w rozumieniu art. 193 § 1 k.p.c. Nie jest zmianą powództwa zrzeczenie się dotychczasowego żądania - w całości lub części - i zgłoszenie nowego żądania opartego na nowej podstawie faktycznej i prawnej. W tym przypadku zachodzi bowiem cofnięcie pozwu w części lub w całości i wniesienie nowego pozwu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 1959 r., IV CZ 282/58).

Skoro powód cofnął powództwo o odszkodowanie za niegodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę i zaległe wynagrodzenie, postępowanie w tej części podlegało umorzeniu, o czym orzeczono na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1, 3 i 4 k.p.c.

Powództwo o ustalenie zostało oparte o art. 189 k.p.c.

Niezbędnym warunkiem dopuszczalności uwzględnienia powództwa o ustalenie jest wykazanie interesu prawnego. Interes ten jest przesłanką materialno – prawną tego powództwa, a zatem w razie braku tego interesu powództwo jako bezzasadne podlega oddaleniu. Interes ten jest rozumiany jako obiektywna, w świetle obowiązujących przepisów prawnych, wywołana rzeczywistym naruszeniem albo zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzeba ochrony prawnej, to jest potrzeba uzyskania określonej treści wyroku (por. Tadeusz Rowiński, „Interes prawny w procesie cywilnym i w postępowaniu nieprocesowym”, Wydawnictwo Prawnicze 1971, s. 26). Obiektywna potrzeba ochrony uzasadniająca interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. występuje z reguły wówczas, gdy istnieje niepewność prawa lub stosunku prawnego.

Niepewność ta może wynikać z wielu przyczyn – może być wynikiem spodziewanego kwestionowania praw – na przykład co do istnienia własności nieruchomości, gdy zaginęły dokumenty stwierdzające nabycie lub kwestionowanie istnienia stosunku prawnego.

Jednocześnie w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że interes prawny nie występuje w tych sytuacjach, w których występuje równocześnie – obok- także inna forma ochrony prawnej powoda – stąd możliwość wytoczenia powództwa o zasądzenie wyklucza po stronie powoda istnienie interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie naruszonego prawa lub stosunku prawnego (por. następujące orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 19.01.1993 r., I CR 2/93, nie publ., z dnia 13.04.1965 r. II CR 266/64, OSP 1966, z. 7-8, poz. 166, z dnia 8.02.1973 r., III CZP 12/72, OSN 1974, z. 4, poz. 60, z dnia 11.01.1972 r., I CR 388/71, (...)).

W takiej sytuacji wytoczenie powództwa opartego na podstawie art. 189 k.p.c. byłoby niecelowe wobec możliwości skorzystania z właściwej i skuteczniejszej formy ochrony prawnej w postaci innego powództwa – albo wręcz zbędne – ustalenie to bowiem byłoby obojętne dla ochrony sfery prawnej powoda (por. Tadeusz Rowiński, „Interes prawny w procesie cywilnym i w postępowaniu nieprocesowym”, Wydawnictwo Prawnicze 1971, s. 74 i 106).

W sprawie, w której interes prawny stanowi przesłankę powództwa, na podmiocie podejmującym daną czynność spoczywa ciężar wykazania interesu prawnego, jest on obowiązany przytoczyć fakty uzasadniające ten interes a na sądzie obowiązek zbadania, czy podejmujący daną czynność ma interes prawny.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy wskazać należy, że powód reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika w ogóle nie wskazał interesu prawnego w wytoczeniu powództwa. Z pisma pełnomocnika powoda z dnia 3 sierpnia 2021 r. (k. 152) wynika, że zdaje sobie sprawę o przysługującym powodowi roszczeniu o zapłatę w związku z łączącym go z pozwaną stosunkiem prawnym lub faktycznym (tak pełnomocnika powoda w piśmie z dnia 15.11.2021 r. – k. 169-170)

Nie budzi żadnych wątpliwości, że wyrok ustalający wiążąc z mocy art. 365 k.p.c. sąd, który go wydał, inne sądy, organy państwowe i strony w sensie takim że żaden z tych podmiotów ustalonego w wyroku istnienia lub nieistnienia prawa albo stosunku prawnego nie może uznać za sporny lub budzący wątpliwości. Nie oznacza to jednak, że inne niż wymienione podmioty są nim związane - dla nich wyrok taki stanowi tylko dokument publiczny, wyposażony, jak każdy inny tego rodzaju dokument, w domniemanie autentyczności i prawdziwości (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17.12.1993 r., III CZP 171/93, OSNCP z 1994 r., nr 7-8, poz. 149).

Skoro zatem udzielona wyrokiem ustalającym ochrona wyczerpuje się w powadze rzeczy osądzonej, a krąg podmiotów związanych jego treścią jest ograniczony, to i ochrona sfery prawnej uzyskana w wyniku zapadnięcia wyroku ustalającego ma granice, poza którymi wspomniany wyrok, celu, któremu ma służyć, nie spełnia.

Ponadto przyjmuje się, iż postępowanie sądowe o ustalenie nie może być środkiem do uzyskania dowodów potrzebnych w innym postępowaniu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28.09.2005 r., I PZP 2/05, OSNP 2006, nr 5-6, poz. 71). Zatem ewentualny wyrok w tej sprawie nie może mieć żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia innego powództwa.

Wskazać należy, że powództwo o ustalenie stosunku prawnego lub prawa może być uwzględnione wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Pierwsza z tych przesłanek warunkuje określony skutek tego powództwa, decydując o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda. Wykazanie zaś istnienia drugiej z tych przesłanek decyduje o kwestii zasadności powództwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.06.2001 r., II CKN 898/00).

Odnosząc się jeszcze do podstawy prawnej roszczenia Sąd Okręgowy pragnie wskazać, że wskazane przez pełnomocnika powoda w piśmie procesowym z dnia 15.11.2021 r. (k. 169-170) przepisy art. 405 k.c. w zw. z art. 867 § 1 k.c. nie mogą być traktowane jako podstawa prawna roszczenia, które nie zostało sformułowane jako powództwo o zapłatę, lecz powództwo o ustalenie.

Wobec nie wykazania interesu prawnego w wytoczeniu powództwa sąd nie mógł przystąpić do badania rodzaju łączącego strony stosunku prawnego, co skutkowało oddaleniem zgłoszonych przez powoda wniosków dowodowych. Skoro bowiem brak interesu prawnego w żądaniu ustalenia stosunku prawnego lub prawa skutkuje oddaleniem powództwa, to zbędne jest prowadzenie postępowania dowodowego (argumentacja a contrario z art. 227 k.p.c.).

Niezależnie od tego już tylko na marginesie wskazać należy, że dowód z zeznań świadków był niedopuszczalny (art. 235² § 1 k.p.c.). Przyjmując twierdzenia powoda o istnieniu pomiędzy nim a pozwaną umowy spółki wskazać należy, że umowa spółki powinna być stwierdzona pismem (art. 860 § 2 k.c.). Sankcją za niezachowanie formy pisemnej dla celów dowodowych (ad probationem) jest niedopuszczalność w sporze dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności - art. 74 § 1 k.c. Zgodnie z art. 74 § 2 k.c. mimo niezachowania formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej przewidzianej dla celów dowodowych dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą albo fakt dokonania czynności prawnej jest uprawdopodobniony za pomocą dokumentu. Pozwana odmówiła wyrażenia zgody na przeprowadzanie wnioskowanego przez powoda dowodu z zeznań świadków, powód nie miał w procesie charakteru konsumenta, powód nie uprawdopodobnił faktu dokonania czynności prawnej w postaci zawarcia umowy spółki cywilnej (wszak powód pierwotnie powoływał się na zawarcie z pozwaną umowy o pracę), powodowi nie można także nadać statusu przedsiębiorcy, skoro nie prowadził rejestrowanej działalności gospodarczej (art. 74 § 4 k.c.).

Na zakończenie wymaga wyjaśnienia kwestia procesowa związana z wnioskiem pełnomocnika powoda o odroczenie rozprawy argumentowany kolizją rozpraw uniemożliwiającą pełnomocnikowi osobiste stawiennictwo na rozprawie. Przyczyny odroczenia rozprawy zostały wymienione w art. 214 § k.p.c. i są one ograniczone jedynie do nieprawidłowości w doręczeniu wezwania oraz do nieobecności strony wywołanej nadzwyczajnym wydarzeniem. Wniosek o odroczenie rozprawy z powodu konieczności stawienia się pełnomocnika powoda na rozprawie w innej sprawie sądowej nie zasługiwał na uwzględnienie. Kolizja terminów rozpraw nie może być zasadniczo uznana za „przeszkodę, której nie można przewyciężyć”, w rozumieniu przepisów art. 214 k.p.c. - strona jednak może ustanowić kolejnego pełnomocnika a pełnomocnik udzielić pełnomocnictwa substytucyjnego. Z wniosku o odroczenie wynika, że pełnomocnik miał wyznaczony termin rozpraw w czterech sprawach sądowych, z czego wybrał jedną z nich uznając ją za najbardziej istotną. Okoliczność wyznaczenia tych rozpraw tego dnia nie została przez pełnomocnika uprawdopodobniona, a uzasadnienie o braku możliwości ustanowienia substytucji jest trudne do zaakceptowania. Na

podkreślenie przy tym zasługuje okoliczność, że pełnomocnik powoda otrzymał zawiadomienie o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 20 kwietnia 2022 r. w dniu 17 lutego 2022 r., tymczasem wniosek o odroczenie rozprawy złożył w dniu 19 kwietnia 2022 r., tj. na dzień przez wyznaczoną z wyprzedzeniem dwumiesięcznym rozprawą.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu był przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. przewidujący zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Skoro powód przegrał sprawę należało zasądzić od niego na rzecz pozwanej poniesione przez nią koszty zastępstwa procesowego ustalone stosownie do treści § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1808 ze zm.) na kwotę 1.350 zł (75 % od kwoty 6.500 zł stanowiącej pierwotną wartość przedmiotu sporu - § 19 rozporządzenia).

Sędzia Ewa Tomczyk

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.

5.05.2022 r. r. Sędzia Ewa Tomczyk